

Kvalitet i økologisk svinefoder

Kvalitetsfoder kan redde meget, men ikke alt. Foder- og vandhygiejne, staldforhold og besætningens sundhedsprofil Promilleafgiftsfonden for landbrug
er brikker, som alle skal falde på plads sammen med foderforsyningen.

Sammensætning af foder til økologiske grise er en svær, men ikke helt umulig opgave. Det økologiske regelsæt begrænser løsningerne, og udbuddet af råvarer er begrænset. Begge dele er med til at give følelsen af, at man er overladt til "skæbnen", og at der ikke er andet end at gøre det, som det nu engang bliver. Men netop når nogle "håndtag" er blændet af, er det vigtigt at bruge dem, der stadig er til rådighed. Denne artikel sætter fokus på de forhold omkring foder, som økologer med fordel kan rette opmærksomheden mod.

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Protein

Problemer ved underforsyning:
Utilfredsstillende tilvækst og køddannelse

Problemer ved overforsyning:
Diarré og tendens til abnorm adfærd

Hvad kan der gøres:

Vær kritisk i råvarevalg – begræns råproteinet mest muligt, uden at give afkald på aminosyrer. Det er svært, men lidt har også ret.

Energi og struktur

Problem:
Dårlig trivsel, tendens til diarré og uhensigtsmæssig adfærd

Hvad kan der gøres:
Anvend f.eks. i højere grad byg end hvede til de fravænnede grise.

I tabel 1 er de anbefalede max. mængder vist for foderemner, der typisk indgår i økologisk svinefoder.

Tabel: Kvalitet i økologisk svinefoder

Vejledende max. mængder af råvarer i foderet (kg/100 kg foder)

	Søer	Smågrise	Slagtesvin
Hestebønne	0	20	20
Kartoffelprotein koncentrat	5	5	5
Rapskage	12	5	10 - 15
Sojabønner	20	10 - 20	15
Solsikkekage	5	0 - 5	10 - 15
Sød lupin	0	0 - 10	15
Ærter	10	5 - 15	20 - 40

Kilde: Videncenter for Svineproduktion/ www.vsp.lf.dk\Viden\Foder

Anbefalingerne er skrevet ud fra erfaringer/afprøvninger i konventionel produktion.

Som økologisk producent kan det være nødvendigt at gå lidt på kompromis, men ikke acceptere hvad som helst. Vær opmærksom på, at anbefalingerne skal læses som anbefalinger på enkelt-foderemne niveau. En additiv effekt kan slå forholdsvis hårdt igennem.

Det, som er svært at se.

Især økologiske producenter bør have meget opmærksomhed overfor de næsten usynlige kvalitetsparametre, som f.eks. kvalitet, renhed og næringsstofindhold:

Råvarens sundhedsmæssige kvalitet

Hvordan er råvaren tørret og lagret? Værst er det, hvis der er toxin fra svampeangreb, typisk pga. mangelfuld tørring/forkert lagring.

Råvarens renhed

Ukrudtsfrø:

Hvor godt er varen rensat? Ukrudtsfrø behøver i sig selv ikke at være direkte skadelige, men de kan være medvirkende til, at partiet er svært at tørre/lagre korrekt.

Blandingsråvare:

Er der tale om én råvare eller er der høstet en blandings-afgrøde? Blandingsafgrøder er svære at håndtere.

Når der er tale om en sammensat råvare – fx flere kornarter, blandet med ærter eller anden bælgssæd, er kendskab til sammensætningen en forudsætning for at kunne bruge råvaren korrekt. Bedst kendes mængden af de enkelte råvarer, som er blandet sammen, ellers tages en repræsentativ prøve, der neddeles og sorteres ud i de enkelte bestanddele, og disse vejes efterfølgende. Med denne simple metode, kan sammensætningen af en råvare bestemmes. Det er ikke lige meget om en byg/ært indeholder 5-20-50 pct. eller ærter, når de to bestanddele vejes hvert for sig. Vær opmærksom på, at blandingsråvarer afblander. Jord/sand hører ikke hjemme i foder.

Råvarens næringsstofindhold

Det er helt nødvendigt at kende råvarernes indhold og gøre brug af den viden. Det er lig med at gentagne, gentagne og atter gentagne optimeringer med efterfølgende analysekontrol er et must.

Færdigfoder kontra hjemmeblandet foder

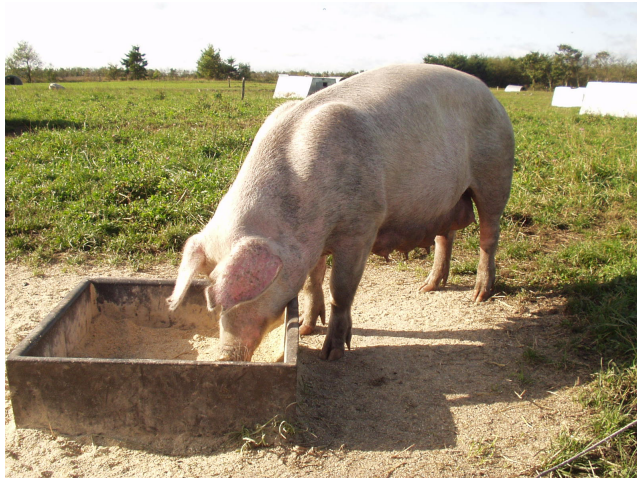
Grisene skelner ikke. Der er dog den forskel, at som køber af færdigfoder, er der forhold, man ikke automatisk har indsigt i. Men man kan selv gøre meget for at få det. F.eks. praktisere modtagekontrol, når foderet leveres, gå i en tæt dialog med leverandøren om iagttagelser og resultater, stille krav om at modtage en blanderecept, kort sagt interessere sig for, hvad der leveres. Gensidig interesse vil, alt andet lige, forbedre resultatet.

Som hjemmeblander har man valgt at tage en stor udfordring op. Det er en spændende opgave, der også åbner for mange gode muligheder, f.eks. hurtig ændring af blanderecepten. Som hjemmeblander blander man ikke kun selv, man er også sin egen kvalitetschef. Det er i virkeligheden nok den sværeste opgave. Erfaringen viser, at der hen over tid bliver slækket på frekvensen af analyser og optimeringer en dyr, dyr besparelse.

Andet?

Kvalitetsfoder kan redde meget, men ikke alt. Foder- og vandhygiejne, staldforhold og besætningens sundhedsprofil er brikker, som alle skal falde på plads sammen med foderforsyningen.

- Derfor er der ikke ét foder, der er det rigtige – ikke engang på besætningsniveau.
- En blanderecept kan på papiret se ok ud, men alligevel give problemer i praksis.
- Det eneste der hjælper, er et vedholdende fokus og løbende tilpasning.

Som økolog skal man være opmærksom på råvarens værdi, sundhed og kvalitet. Foto: Tomas Nørfelt, Videncentret for Landbrug.

Artiklen har været bragt i Økologisk Nyhedsbrev.